

**Valkosoihtujen
tasangolle**

**SISILIALAISTA
NYKYRUNOUTTA**

**TOIM. & SUOM.
Anu Rinkinen**

NTAMO

Valkosoihtujen
tasangolle

Valkosoihtujen tasangolle

SISILIALAISTA
NYKYRUNOUTTA

TOIM. & SUOM.

Anu
Rinkinen

NTAMO
Helsinki

FILI on tukenut
teoksen kääntämistä.

ISBN 978-952-215-244-2

© MICHELANGELO CAMMARATA,
ANNA MARIA BONFIGLIO,
FRANCESCO BALSAMO, ANGELO VULLO,
ROBERTA MARINO

© ANU RINKINEN 2012/2026

ULKOASU & TAITTO
Pekka Kaikkonen & Göran de Kopior

KANNEN KUVA
Stefano, *Sisilialaiset viikunaopuntiat*,
Wikimedia Commons

VALMISTAJA
BoD – Books on Demand, Hampuri, Saksa

NTAMO
Helsinki 2012 / 2026 (IV LINJA 18, 00530 HKI)
www.ntamo.net (info.ntamo@gmail.com)

Valkosoihtujen tasangolle
·sisilialaista nykyrunoutta

Saatteeksi

Mitä Sisiliassa kirjoitetaan tänään, kun kirjoitetaan runoa? Minkälaista runoutta Sisiliassa kirjoitetaan, juuri nyt? Mitä aiheita, mitä muotoja käyttävät kuuman saaren runoilijat, Euroopan eteläisellä reunalla, melkein Afrikassa, jonne kuuma aavikkotuuli sirokko puhalttaa Saharan hiekkaa yli Välimeren? Sisilia, poliittisesti ja maantieteellisesti Euroopan laidalla. Italiassa vielä enemmän, omassa maassaan, hyljeksitty ja halveksittu, jonne rikas Pohjois-Italia on syytänyt rahaa vuosikymmenet mutta kehitystä vain ei tapahdu. Sisilialaisessa runoudessa, kuten sisilialaisten elämässä, sekoittuvat ylevä henkisyys ja voimakas lihallisuus, uskonto ja väkivalta, rukoukset ja valheet. Sisilialaisen runouden teemoja ovat olleet ennen kaikkea kuolema, taikausko, uskonnollisuus ja katolisen kirkon kritiikki, valtion ja mafian välinen suhde. Ja tietysti aina rakkaus. Nykysisilialaisessa runoudessa sekoittuvat *verismon*, värikkään italialaisen realismin ja runouden modernismin hermetismin vaikutus, katoliseen uskontoon ja antiikin mytologiaan.

Kun kävin Sisiliassa ensimmäisen kerran, minua kiehtoivat saaren ilmiöiden syvä ristiriitaisuus: kuiva maa tuottaa mitä mehukkaimpia ja värikkäimpiä hedelmiä, korruptoitunut ja rikollinen yhteiskunta iloisia ja vieraanvaraisia ihmisiä. Sisiliassa elävät rinta rinnan väkivalta ja uskonto, kuolema ja räiskyvä elämänilo. Tulini uteliaaksi: mitä si-

silialaiset runoilijat kirjoittavat, miten heidän saarensa ristiriitaisuus näkyy heidän runoissaan. Odotin löytäväni kanta-aottavaa runoutta mafiaa vastaan, mutta löysinkin kiihkeitä rakkausrunoja ja kauniita muistorunoja kuolleille omaisille. On mahdollista, että mafiaa vastaan kirjoitettuja runoja ei saa Sisiliassa julkaistuksi. Kätkeytyykö yhteiskunnallinen viesti siis historiallisen tai mytologisen aiheen kaapuun? Sisilialaiset runoilijat ovat sanoneet minulle, että heitä syrjitään järjestelmällisesti kansallisia runopalkintoja jaettaessa. Voi olla näin, ja voi olla niinkin että osasy s tähän löytyy silialaisesta nepotismista ja korruptiosta. Sisiliassa julkaistaan huomattavan paljon runoutta. Aluksi tämä luonnollisesti ilahduttaa runouden ystävää, mutta kun ottaa suurennuslasin käteensä, huomaa, että monet runoilijat, joiden runokokoelmia ylistetään lehtien palstoilla ja jotka saavat pikkupalkintoja, ovat kaupunginjohtajia, virkamiehiä, professoreita... Ihmisiä siis, joilla on suhteita. Ja ne runot sitten...

Sisilialainen runous on historiansa aikana saanut vaikutteita niin kreikkalaisesta, latinalaisesta, arabialaisesta, ranskalaisesta, espanjalaisesta kuin italialaisestakin kirjallisuudesta ja kielestä. Tärkein sisilialainen koulukunta kautta aikojen on ollut *La scuola siciliana*, joka syntyi **Fredrik II:n** (1194–1250) hovissa Palermossa 1200-luvulla. Kun muualla Italiassa kansankielinen kirjallisuus vasta otti ensimmäisiä varovaisia askeleitaan, Fredrikin hovissa kukoisti oikea kansankielisen runouden koulukunta. Koulukunnan perustajana pidetään **Giacomo da Lentiniä**, joka keksi sonetin. Koulukunnan ideat näkyvät tänäkin päivänä silialaisessa runoudessa: Sisiliassa kirjoitetaan ja on kirjoitettu jatkuvasti murteilla, joita siellä on lähes joka kylällä omansa. Oman kielen identiteetti on saarella vahva. Sisilian murteet eivät ole italian kielen murteita, kuten yleensä ajatellaan, vaan ne ovat latinasta kehittyneitä, ja niihin on sekoittunut monien eri valloittajakansojen kieliä. Myös sonetin ja endecasillabon, italialaisen runouden tärkeimmän runomitan, perinne elää vahvana. Tässä antologiassa on mukana mitallista runoutta **Anna Maria Bonfigliolta**, **Michelangelo Cammaratalta** ja **Angelo Vullolta**. Silloin kun on ollut mahdollista, olen kääntänyt mi-

talliset runot alkukielen mittaan, mutta kun ristiriita mitan ja sisälön välillä siirryttäessä kielestä toiseen on käynyt liian suureksi, olen yleensä tehnyt oikeutta sisällölle. Loppusointuja en ole käännoksissä säilyttänyt.

Kuuluisin viime vuosisadan sisilialainen runoilija on **Salvatore Quasimodo** (1901–1968), joka sai Nobelin kirjallisuuspalkinnon 1959. Quasimodon alkutuotannon hermetismi kuvaa Sisilian rannikkoseutuja, lopputuotannossaan hän suuntautui yhä enemmän individualistiseen ja inhimilliseen, osallistuvampaan ilmaisuun. Tämän antologian **Michelangelo Cammaratan** runoissa on nähty vaikutteita Quasimodon runoudesta. Cammarata debytoi 60-luvulla yhteiskunnallisesti kantaaottavilla runoilla. Hänen tuotantonsa on hänen omien sanojensa mukaan rajankäyntiä osallistuvan runouden ja sen mahdottomuuden, henkilökohtaisen ja yhteisen välillä. Hän koki tämän ristiriidan niin syvästi, että vaikenä yli kolmekymmeneksi vuodeksi. Myös nuoremman polven edustaja **Francesco Balsamo** kirjoittaa hermeettisestä traditiosta ammentavaa, henkilökohtaisempaa runoutta.

Yhtä vakiintunutta suurta runouden koulukuntaa ei Sisiliassa ole ollut sitten 60-luvun, jolloin Palermossa perustettiin avantgardistinen runoryhmä **Gruppo '63**. Suurin osa tämän ryhmän jäsenistä (mm. **Edoardo Sanguineti** ja **Amelia Rosselli**) tuli kuitenkin Pohjois-Italiasta ja sen vaikutukset Sisilian nykyrunouteen näyttävät pieniltä. 1900-luvulla debytoineet ja kansallista julkisuutta saavuttaneet sisilialaiset runoilijat kuten **Giuseppe Bonaviri** (s. 1924) ja **Melo Freni** (s. 1934) ovat muuttaneet Sisiliasta pohjoiseen ja siirtyneet romaanien ja näytelmien kirjoittamiseen. He ovat antaneet periksi pohjoiselle. Halusin kääntää tähän antologiaan runoilijoita, jotka ovat, jos nyt ei ylpeitä sisilialaisuudestaan, ainakin vahvasti kiinni sisilialaisuudessa. Bonavirin fantastisen ja realistisen sekoittaminen heijastuvat nykyrunouteen, erityisesti tämän antologian nuoren **Roberta Marinon** runoihin.

Antologia ei millään muotoa pyri olemaan kattava, mutta se saa antaa viitteen siitä, mitä Sisiliassa tänään ymmärretään kun puhutaan runosta. Kaikki kääntämäni runot on kirjoitettu vuonna 2000 tai sen jälkeen.

Haluan kiittää Suomalaisen Kirjallisuuden Seuraa, jonka myöntämä apuraha teki käännöstyön mahdolliseksi. Kiitän myös Anu Laitilaa, Sanna Karlströmiä ja professori Carmelo Alibertia sekä erityisesti itse runoilijoita, joiden kaikkien apu käännöstyön eri vaiheissa on ollut korvaamatonta. Lisäksi kiitän Italian Kulttuuri-Instituuttia ja Kohina-klubia, jotka tukivat antologian ideaa ja julkaisua.

Helsingissä syyskuussa 2004
Anu Rinkinen

vedestä saita
ja sirokon
läpipuhaltama
pitää
luomouksensa
vallassa

cammarata
bonfiglio
balsamo
vullo
marino

9 789522 152442